

**STUDIA ETNOLOGICZNE
I ANTROPOLOGICZNE**

Tom 17

STUDIA ETNOLOGICZNE I ANTROPOLOGICZNE

Tom 17

pod redakcją

Macieja Kurcza i Magdaleny Szalbot

REDAKTOR NACZELNY

Halina Rusek

RADA REDAKCYJNA

Zygmunt Kłodnicki – przewodniczący, Gabor Barna, Zuzana Beňušková,
Irena Bukowska-Floreńska, Zenon Gajdzica, Iwona Kabzińska, Jan Kajfosz,
Stepan Pavluk, Aleksander Posern-Zieliński, Klaus Rot, Halina Rusek, Tadeusz Siwek,
Rastislava Stoličná, Miroslav Válka, Jiří Woitsch

SEKRETARZ REDAKCJI

Magdalena Szalbot

ZESPÓŁ RECENZENTÓW

Jan Adamowski, Joanna Bar, Władysław Baranowski, Klára Brožovičová,
Anna Weronika Brzezińska, Wojciech Dohnal, Dušan Drljača, Łukasz Fyderek,
Róża Godula-Węclawowicz, Weronika Grozdew-Kołacińska, Marek Haltof,
Renata Hołda, Arkadiusz Jełowicki, Ryszard Kantor, Grażyna E. Karpińska,
Krystyna Kossakowska-Jarosz, Eva Krekovičová, Monika Kujawska, Jiří Langer,
Urszula Lehr, Ladislav Lenovský, Silvia Letavajová, Łukasz Łuczaj, Piotr Majewski,
Anna Malewska-Szałygin, Tomasz Michalewski, Małgorzata Michalska,
Halina Mielicka-Pawłowska, Lech Mróz, Wojciech Olszewski, Grzegorz Pełczyński,
Michał Rauszer, Aniela Różańska, Michael Siemon, Teresa Smolińska, Łukasz Smoluch,
Anna Szyfer, Ryszard Vorbrich, Marta Wójcicka, Piotr Zańko

REDAKCJA

Uniwersytet Śląski w Katowicach
Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji
Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej
ul. Bielska 62, 43-400 Cieszyn, tel.: (+48) 33 854 6150, fax: (+48) 33 854 6101
e-mail: seia@us.edu.pl

Publikacja jest dostępna także w wersji internetowej:

Studia Etnologiczne i Antropologiczne
www.seia.us.edu.pl

BazHum
bazhum.pl

Central and Eastern European Online Library
www.cceol.com

Spis rzeczy

Od Redakcji (Maciej Kurcz, Magdalena Szalbot)	13
--	----

ARTYKUŁY

W stronę ekologii kulturowej

Magdalena Ziółkowska-Kuflńska: Antropologia ekologiczna w hiszpańskim dyskursie taumachicznym	17
Magdalena Banaszekiewicz: Antropolog wobec odmienności kulturowej i przyrodniczej. Refleksje Marii Czaplickiej z ekspedycji syberyjskiej	32
Marcin Mielewczuk: Myśliwy w parku narodowym? Rekonstrukcja dyskursów wokół konfliktu ekologicznego na terenie Słowińskiego Parku Narodowego	47
Zuzana Beňušková: Biosférická rezervácia Poľana a jej rozšírenie v roku 2016	58
Stanisław Węglarz: Górale jako dzieci natury	70
Dorota Krug: Mała forma, wielkie znaczenie. Miejsca i obiekty świadczące o szczególnej identyfikacji ludzi z krajobrazem	86
Kinga Czerwińska: Sztuka jako narzędzie budowania relacji między człowiekiem a naturą	103
Robert Losiak: Wokół idei ekologii akustycznej. Konceptje i praktyki	115

Marta Frączkiewicz: Śmieci modne, czyli wykorzystanie produktów ekologicznych i recyclingowych w modzie i designie	127
Mariola Tymochowicz: Słoma w kulturze tradycyjnej	146
Magda Żołubak: System edukacji w zakresie nauk przyrodniczych a IBSE (<i>inquiry-based science education</i>)	161
Szymon Godawa: Ekologiczne aspekty pedagogiki specjalnej Gestalt w kontekście rozwoju dzieci z niepełnosprawnością intelektualną i zaburzeniami ze spektrum autyzmu	175
Dorota Prysak: Projekt „Owca” – refleksje pedagoga. O współpracy w działaniu	185

Spojrzenie na Afrykę

Emília Bihariová: “Do not give me cows, give me education!”. Herding life in the context of literacy practices among pastoral Buradiga (Datoga)	197
Veronika Danielová: The Dark Continent then and now. From the land of savages to the land of wars	216
Ignacy Nasalski: Taḥarruṣ – molestowanie/napastowanie seksualne w świecie arabskim na przykładzie Egiptu. Część 1	233
Maciej Kurcz: Globalizacja i konsumpcjonizm w natarciu. Uwagi na temat skutków zmian modernizacyjnych w dolinie Nilu północnego Sudanu	253
Celina Strzelecka: Między czasem ekologicznym a ekologią czasu w kulturze przyspieszenia	272

Antropologiczne konteksty kultury

Grażyna Ewa Karpińska: Ulica Wschodnia. W poszukiwaniu przestrzeni codzienności	290
Magdalena Szyndler: Zmiany endogenne i egzogenne repertuaru pieśniowego Beskidu Śląskiego. Wybrane przykłady	304
Magdalena Szalbot: Od „wypastowanej samotni” do atrakcyjnej przestrzeni publicznej. Muzeum w mieście	317
Michał Rauszer: Law of value based on contact and representation. An ethnographic study	327

SPRAWOZDANIA I RECENZJE

Dyskusja o badaniach nad pamięcią. 12 czerwca 2016 roku, Berlin (Katarzyna Marcol)	347
I Kongres Czechoznawstwa Polskiego. 18 października 2016 roku w Cieszynie (Danuta Kocurek)	349
Wystawa „Nowy region świata”, Galeria Sztuki Współczesnej „Bunkier Sztuki” w Krakowie. 8 września – 12 listopada 2017, kuratorki: Anna Bargiel, Olga Stanisławska (Maciej Kurcz)	352
Book review: Sebastian Junger: <i>Tribe: On homecoming and Belonging</i>. New York, Twelve, 2016, 168 pages (Pavel Miškařík)	356
Book review: <i>Studia orientalia Victori Krupa dedicata</i>. Eds. Anna Rácová, Martina Bucková. Bratislava, Slovak Academic Press, 2016, 302 pages (Emília Bihariová)	359
Noty o autorach	363
Informacje dla autorów	369

Contents

From the Editors (Maciej Kurcz, Magdalena Szalbot)	13
---	----

ARTICLES

Towards cultural ecology

Magdalena Ziółkowska-Kuflńska: Ecological anthropology in Spanish tauro-matic discourse	17
Magdalena Banaszekiewicz: Anthropologist in the face of cultural and natural diversity. Reflections of Maria Czaplicka from the Siberian expedition	32
Marcin Mielewczyk: A hunter in the national park? Reconstruction of the discourses around the ecological conflict in Słowiński National Park	47
Zuzana Beňušková: Biosphere Reserve of Poľana and its enlargement in 2016	58
Stanisław Węglarz: Mountaineers as children of nature	70
Dorota Krug: Small form, great importance. Places and objects of special identification of the person with the landscape	86
Kinga Czerwińska: Art as a tool for building relationships between man and nature	103
Robert Losiak: Around the idea of acoustic ecology. Concepts and practices	115

Marta Frączkiewicz: Trendy rubbish, that is, the use of ecologic and recycled products in fashion and design	127
Mariola Tymochowicz: Straw in traditional culture	146
Magda Żołubak: The system of natural science education and IBSE (inquiry-based science education)	161
Szymon Godawa: Ecological aspects of special pedagogics Gestalt in context of development mental disability children and ASD children	175
Dorota Prysak: The project Sheep. Reflections of the pedagogue—about cooperation in action	185

The view on Africa

Emília Bihariová: “Do not give me cows, give me education!”. Herding life in the context of literacy practices among pastoral Buradiga (Datoga)	197
Veronika Danielová: The Dark Continent then and now. From the land of savages to the land of wars	216
Ignacy Nasalski: Taḥarruṣ—sexual harassment in the Arab world illustrated on the example of Egypt. Part 1	233
Maciej Kurcz: The offensive of globalization and consumerism. Remarks on the consequences of the modernization changes in the Nile valley of north Sudan	253
Celina Strzelecka: Between ecological time and the ecology of time in the culture of acceleration	272

Antropological context of culture

Grażyna Ewa Karpińska: Wschodnia Street. In search for everyday space	290
Magdalena Szyndler: Endogenous and exogenous transformations in the song repertoire of the Silesian Beskid. Selected examples	304
Magdalena Szalbot: From “a waxed hideaway” to an attractive public space. A museum in the city	317
Michał Rauszer: Law of value based on contact and representation. An ethnographic study	327

REPORTS AND REVIEWS

Discussion about the research on memory. 12 June 2016, Berlin (Katarzyna Marcol)	347
I Kongres Czechoznawstwa Polskiego [The first Congress of Czechology of Poland]. 18th October 2016, Cieszyn (Danuta Kocurek) . . .	349
Exhibition “New Region of the World”, Bunkier Sztuki Gallery of Contemporary Art in Cracow. 8 September – 12 November 2017, curators: Anna Bargiel, Olga Stanisławska (Maciej Kurcz)	352
Book review: Sebastian Junger: <i>Tribe: On homecoming and Belonging</i>. New York, Twelve, 2016, 168 pages (Pavel Miškařík)	356
Book review: <i>Studia orientalia Victori Krupa dedicata</i>. Eds. Anna Rácová, Martina Bucková. Bratislava, Slovak Academic Press, 2016, 302 pages (Emília Bihariová)	359
Notes on contributors	363
Information for the authors	369

Od Redakcji

Oddajemy do rąk Czytelników kolejny, siedemnasty już numer „Studiów Etnologicznych i Antropologicznych”. Poprzedni numer miał być ostatnim „papierowym” (stąd jego okładka była czarna). Tak się jednak nie stało. Rewolucja cyfrowa, choć nieunikniona, została nieco opóźniona. To dobrze. Niech stare zwyczaje umierają powoli! A my możemy cieszyć się kolejnym tomem w dwóch wciąż popularnych formatach.

W numerze znalazły się teksty o bardzo zróżnicowanej tematyce. Tom rozpoczynają artykuły z zakresu szeroko rozumianej ekologii kulturowej. To nie przypadek. Cieszyński ośrodek etnologii i antropologii kulturowej zajmuje się tą problematyką od wielu lat, a w ostatnim czasie, na tej podstawie, utworzono na studiach II stopnia nową specjalność. Ekologia to jednak nie wszystko. W tomie są także artykuły, które – co nas szczególnie cieszy – ukierunkowane są na Afrykę. To kontynent, który za sprawą zarówno wyjątkowości, jak i uniwersalności swych problemów skupia na sobie coraz większą uwagę badaczy. Widać to także w naszym czasopiśmie. W części *Spojrzenie na Afrykę* znajdziecie Państwo, między innymi, informacje o bolączkach edukacji wśród społeczności postpasterkich, konsekwencjach i specyfice globalizacji i konsumeryzmu afrykańskiego, dyskursie kolonialnym i jego współczesnych reminiscencjach czy percepcji czasu. Wszystko to zostało ukazane w oryginalnych pracach badawczych. Numer zamykają teksty, których spinającą klamrą jest typowo antropologiczne spojrzenie (lub, jak kto woli, *Antropologiczne konteksty kultury*).

Zmiany zachodzące w ostatnich latach w polskiej i światowej nauce stawiają przed nami nowe wyzwania. Dlatego redakcja „Studiów Etnologicznych i Antropologicznych” nadal będzie podejmowała działania mające na celu zapewnienie pełniejszej cyfryzacji periodyku oraz indeksacji w krajowych i zagra-

nicznych bazach czasopism naukowych. Starania będą ukierunkowane również na wykorzystywanie najlepszych narzędzi, które umożliwiają sprawne przeprowadzenie procesu recenzowania oraz redagowania kolejnych numerów w całości za pośrednictwem platformy elektronicznej. Celem w najbliższym czasie będzie również nadanie „Studium Etnologicznym i Antropologicznym” bardziej międzynarodowego charakteru, co rozumiemy jako jeszcze większe otwarcie na opracowania w językach kongresowych – do nadsyłania takich artykułów, w szczególności w języku angielskim, serdecznie zapraszamy. Mamy nadzieję, że zmiany te zaowocują przyjęciem do – powiększonego w ostatnim czasie – grona recenzentów kolejnych ekspertów, związanych również z zagranicznymi ośrodkami naukowymi. Wszystkie te zabiegi, choć będą wymagały od autorów, recenzentów i redakcji nabycia nowych umiejętności, niewątpliwie przyczynią się do podniesienia rangi czasopisma nie tylko na krajowym, ale i na międzynarodowym rynku naukowym.

*Maciej Kurcz
Magdalena Szalbot*

Redakcja
Anna U. Piłśniak

Redakcja tekstów w języku słowackim
Marta Buczek

Redakcja tekstów w języku angielskim
Agnieszka Podruczna

Projekt okładki i stron działowych
Aleksander Ostrowski

Korekta
Sabina Stencel

Łamanie
Barbara Wilk

Copyright © 2017 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 1506-5790
(wersja drukowana)
ISSN 2353-9860
(wersja elektroniczna)

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Nakład 100 + 35 egz. Ark. druk. 23,75. Ark. wyd. 29,0.
Papier offset., kl. III 90 g. Cena 30 zł (+ VAT)

Druk i oprawa
„TOTEM.COM.PL Sp. z o.o.” Sp.K.
ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław